

MŪSŲ LIETUVA

NR. 19 (1502) - SEMANÁRIO - 1977 M. GEGUŽĖ - MAIO 12 D. 2,00 kr.
R. Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 - 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

Nulietuvinama kalba

Lietuvių tauta per ilgus šimtmečius yra pergyvenusi daug grėsmių. Mūsų giminės (prūsai, jotvingiai...) fatališkose grėsmėse žuvo, neatlaikiusios užgriuvusių pavojų. Lietuviai tebegyvena ir šiandieną, tačiau į ateitį žvelgia su rūpesčiu, nes visa tauta pergyvena naują likiminę grėsmę. Pačioje Lietuvoje auga slavų įtaka, o laisvajame pasaulyje — svetimos aplinkos jėga. Tai veikia tautą kaip jūros bangos atkaklią uolą. Pastarajai reikia nepaprasto atsparumo. Iki šiol lietuviai sugebėjo atsilaikyti, neprarasti savo branduolio, įgalinusio atgimti tais atvejais, kai grėsmės šešėlis sumažėdavo. Kyla klausimas, ar atlaikys dabartinę grėsmę. Atsakymas viltingai išnyra iš praeities: jeigu lietuviai atlaikė praeities grėsmes, nekartą panėrusias tautą išnykimo gėmėse, juo labiau atlaikys dabarties smūgius, nes dar niekad tautinis sąmoningumas nebuvo toks stiprus kaip dabar. Vienas viltingumo ženklų yra lietuvių kalbos puoselėjimas. Ir Lietuvoje, ir išėivijoje savoji kalba tebėra branginama. Palyginus su praeities grėsmėmis, matyti, kad gimtoji kalba vartojama daug plačiau. Yra išaugusi jau gana plati literatūra abiejose Atlanto pusėse. Gyvuoja spauda, apimanti plačias mases tautiečių. Veikia lituanistinės mokyklos, kursai. Gyvai reiškiasi lietuviški sambūriai, dirba įvairios institucijos. Žodžiu sakant, lietuvių kalbos plotai tebėra kultivuojami. Tai teikia vilčių ir ateičiai. Kol kalba yra gyva, nemiršta ir tauta. Kai išnyksta kalba, tauta randa arba skolintą jos pakaitą, arba išnyksta.

* * *

Tai viltingoji pusė. Ir jeigu nebūtų kitos, galėtume tik džiaugtis. Deja, nėra medalio su viena puse. O ta antroji pusė ir verčia matyti ne tik viltį, bet ir pavojų. Visi gerai matome, kad išėivijoje lietuvių kalba turi grumtis su dideliu priešingu spaudimu. Net ir lietuviškose šeimose atsiranda "žydukai", kurie vos rezgia lietuviškai.

Gimtąją kalbą išlaikyti padeda ne tik kasdieninis jos vartojimas, bet ir lietuviškos spaudos bei literatūros skaitymas. Jis turi būti kasdienine duona, ypač jaunajai kartai. Kitaip lietuvių kalba ima skursti, menkėti, rūdyti ir mirti.

* * *

Didžiausia ir stipriausia mūsų tautos viltis tebėra okupuotos Lietuvos tautiečiai. Jei nebūtų rusiškosios vergijos, sakytume, kad tai tvirtovė, kuri šimtmečiams laiduoja lietuvių kalbos ir tautos gyvastingumą. Deja, taip nėra. Ir okupuotame krašte lietuvių kalbai gresia nulietuvėjimas. Jon stipriai veržiasi rusicizmai įvairiom formom. Tai matyti iš gaunamų laiškų, knygų ir laikraščių. Kalbininkai stengiasi, kiek galėdami, gintis nuo tokios įtakos, skelbia spaudoje taisymus, bet jie neplačiai tepasiekia visuomenę. Periodinėje spaudoje, kur pasirodo gana daug verstinių dalykų iš rusų kalbos, knibždėte knibžda rusiškų konstrukcijų, keistų terminų (pvz. "priešakinė" technika). Matyt, redaktoriai mažai tekreipia dėmesio į kalbos grynumą. Bet keisčiausia yra tai, kad sovietinė spauda yra pilna kitų svetimų kalbų žodžių — anglų, prancūzų, lotynų...

Užgriozdinimas kalbos svetimybėmis daro ją svetimą, sunkią ir nepajėgia išreikšti naujai atrandamų dalykų. Jei naują dalyką mokėjo pavadinti anglai sava kalba, kodėl negali lietuviai? Juk praeityje buvo sudaryta daugybė naujų terminų. Jie gali būti sudaryti ir dabar bei paleisti per spaudą kasdienos vartosenon. Verstis svetimybėmis, reiškia skurdinti savąją kalbą, nepanaudoti jos pajėgumo.

TÉVIŠKĖS ŽIBURIAI

Vasario 11 Lietuvos vėliava pakeliama Brocktone, Mass., Mindaugo gatvėj. Iš k. stovi P. Jančiauskas — Bostono LB apygardos pirmininkas, Pr. Kukauskas, Bronius Burba — Altos pirm., St. Jančiauskienė, kleb. kun. P. Šakalys, miesto burmistras L. Crosby. Vėliavą laiko George Cataldo — miesto tarybos narys, pareigūnas ir viešųjų darbų komis. Fr. Wallen (Volungevičius). Nuotr. Bauman

BIRŽELIO 15-18: „Dienos nuo birželio 15 iki 18 turi būti paskelbtos TAUTOS GĖDULO DIENOMIS“, skelbia Lietuvos pogrindy veikiantis „Nacionalinis Liaudies Frontas“ savo jau trečiam atsišaukime, išleistam 1976 m. gegužės 30 dieną (1941 m. birželio 15-18 dienomis Maskvos okupantai įvykdė Lietuvoj barbariškiausias žudynes ir pravedė masinį tautos išvežimą į Sibirą. Jų planuose turėjo būti lietuvių tautos šermenys. Tad yr ko liūdėt. Ypač dar ir dėl to, kad tautos žudymas dar tęsiamas ir šiandien).

PIETŲ AMERIKOS JAUNIMUI

*Nėra gražesnės dainos už lopšinę
Kurį Jums dainuodavo Mama,
Nėra gražesnio žodžio už Tėvyne,
Kurio, per amžius, vardas L I E T U V A.*

Laiškas Pietų Amerikos Lietuviams Mokytojams ir Jaunimui, Sveikiname Jus ir tiesiame Jums ranką iš tolimos Šiaurės Amerikos. Pranešame Jums, kad šių metų rugpiučio 14-21 dienomis Dainavos stovyklavietėje, Michigano steitas įvyks Lituanistinių Mokyklų mokytojų ir Jaunimo studijų savaitė. Į šias studijas nuoširdžiai kviečiame ir Jus, mieli broliai ir sesės, Pietų Amerikos lietuviai.

Stovykloje mokytojai studijuos mokymo metodus ir su jais susijusias problemas. Jaunimas galės pasitobulinti lietuvių kalbos žinojime. Taip pat bus choras, tautinių šokių ir medžio drožinėjimo ir juostų audimo kursai.

Žinau, kad dideli pinigai kainuoja Jums atvažiuoti, bet organizuotai darykite pastangas ir tas kliūtis nugalėsite. Juk sakoma: prašykite ir gausite, ieškokite ir rasite.

Tai gi prašykite pas draugijas, parapijas, Lietuvių Bendruomenę, gerus, turtingus, mylinčius Lietuvą lietuvius, savo geruosius tėvelius — padės. Ar kas vienas geras ar visi po truputį susidėję.

Juk iš tų kursų yra labai daug naudos. O mes taip mylime P. Amerikos jaunimą. Prižadame, kad būsime kaip Vaičiailio „Yra Šalis“ eilėraštyje tie nuoširdūs senovės lietuviai, kuriame jis sako — Ten tave myli, valgydina, kiek tik tai leidžia išteklius...

Dėl informacijos ir registracijos rašyti: Bronius Krokys, 69 Fern Castle Dr. Rochester, N.Y. USA. 14622.

Bronius Krokys Mok. Jaun. Stud. Sav.
V a d o v a s

LIETUVIAI PASAULYJE

Britanija

LONDONO LIETUVIŲ VEIKĖJAI ir organizacijų atstovai specialioje vakaroneje Lietuvių Namuose kovo 4 d. susitiko su Europoje viešėjusiu VLIKo pirm. dr. K. J. Valiūnu. Pastarasis savo pranešime pabrėžė naujus politinius vėjus, kilusius su J. Carterio išrinkimu į JAV prezidentus. Vakarų politikos vairotojai dabar kreipia didesnę dėmesį į perspėjimus tų asmenų, kuriems teko pažinti sovietinį komunizmą. Įtampą padidino V. Bukovskio priėmimas Baltuosiuose Rūmuose ir prez. J. Carterio laiškas A. Sacharovui. Kilusios žodinės sankirtos pasekmių niekas negali numatyti. Dr. K. J. Valiūnas taipgi pabrėžė, kad į Lucernos komitetą žmogaus teisių pažeidimams sekti yra įsileisti ir baltiečių išeivių atstovai. Jis žadėjo pats atvykti ar bent atsiųsti atstovą į šią vasarą Britanijoje įvyksiančią XXIVją Europos lietuvių studijų savaitę

Australija

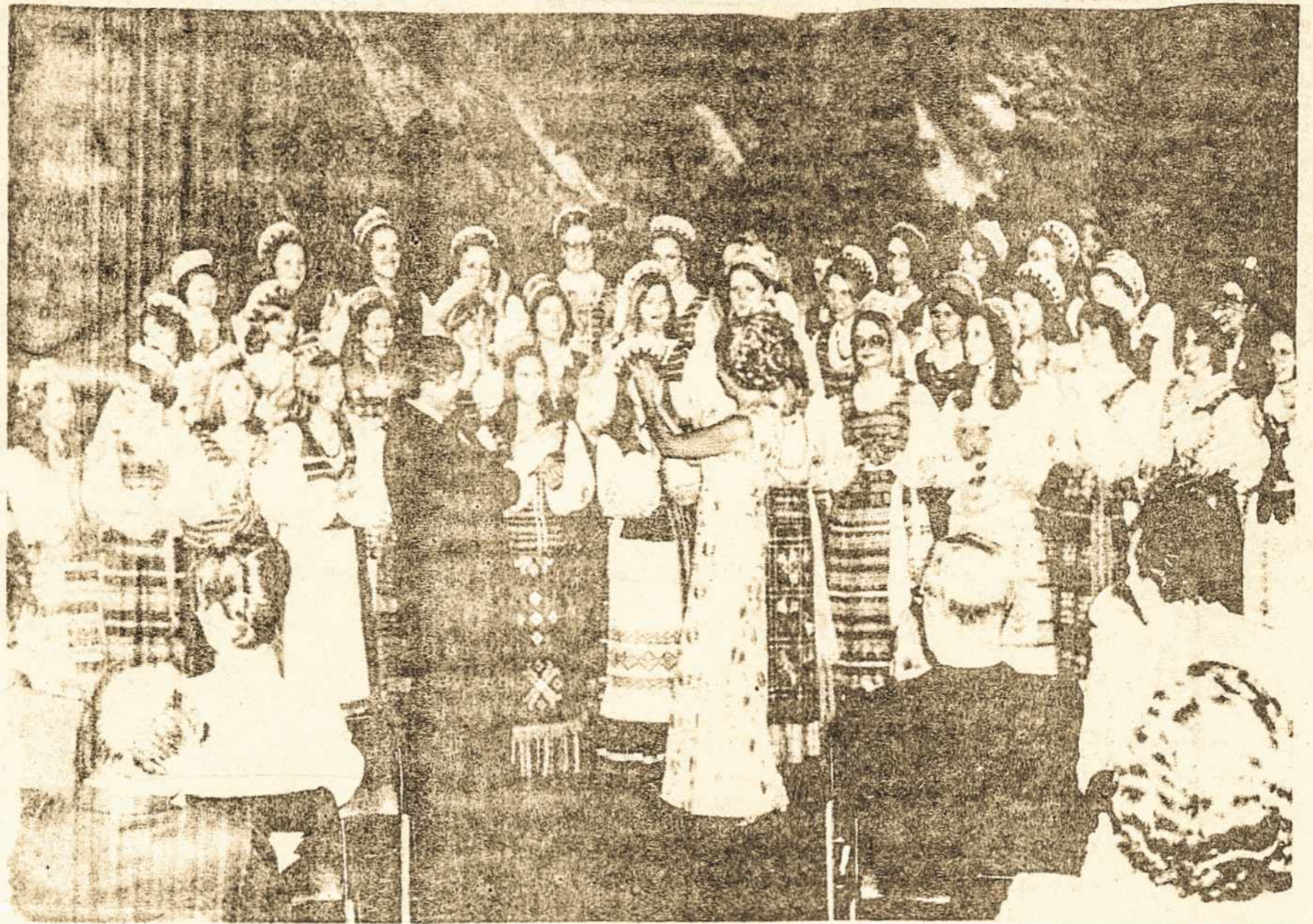
ALB KANBEROS APYLINKĖS VALDYBA Vasario 16 proga surengė pietus kvieštiems svečiams, kurių eilėse buvo ir senatorius J. Knight, atnešęs Australijos užsienio reikalų min. A. Peacocko raštišką sveikinimą. A. Peacock, džiaugdamasis svariu lietuvių įnašu į Australijos gyvenimą, prisimena tragiškas aplinkybes, dėl kurių lietuviai buvo išsklaidyti pasaulyje. Daro išvadą, kad Vasario 16 minima daugelyje pasaulio kampų, pripažįsta garbingą Lietuvos istoriją nuo 13 š., geris lietuvių ryžtą, tautinių tradicijų išsaugojimu.

Vokietija

LUEBECKO LIETUVIŲ surengtas Vasario 16 minėjimas susilaukė aprašymų katalikų dienraštyje "Deutsche Tagespost" ir dienraštyje "Luebecker Nachrichten". Juose minimas vysk. dr. H. Branderburgo sveikinimo raštas, palietęs savo šalių netekusių asmenų reikalus ir pabrėžęs, kad tik malda gali peržengti visas sienas bei uždangas, teikdama vilties tikintiesiems. Toliau abu aprašymai atpasakoja ilgą kun. V. Šarkos kalbą, kuri minėjimo dalyvius supažindino su garbinga Lietuvos istorija, jos skaudžia dalimi dabartinėje sovietinėje okupacijoje. Jis taipgi ragino laisvės bei teisingumo prispaustoms tautoms siekti dvasiniais ginklais ir padėjo vokiečių tautai už baltiečiams suteiktą globą.

Prancūzija

PARYZIAUS LIETUVIAI Vasario 16 paminėjo kovo 20 d. seselių vienuolyne. Mišias už Lietuvos laisvę atnašavo PLB valdybos pirm. kun. J. Petrošius su vienuolyno kapelionu. Po pamaldų įvykusiame minėjime susilaukta apie 100 dalyvių, vietinių ir iš toliau atvykusių. Juos pasveikino PLB tarybos pirm. R. Bačkis. Jis taipgi perskaitė vysk. A. L.

Mergaičių choras "Aidas", garsėjantis š. Amerikoje ir Europoje, rengiasi koncertų kelionei į P. Ameriką. Nuotraukoje — aidietės vieno koncerto metu Otavoje, National Centre salėje

Nuotr. B. Čeponkaus

Deksnio sveikinimą Prancūzijos lietuviams, JAV valstybės departamentu pareigūno A. Hartmano sveikinimą Lietuvos pasiuntinybės Vašingtone reikalų vedėjui S. A. Bačkiui, poeto T. Venclovos paliktą žodį Prancūzijos lietuviams. Pagrindiniu kalbėtoju buvo baronas G. de la Tournelle, buvęs Prancūzijos ambasadorius ir dabartinis prancūzų-baltiečių draugijos pirmininkas. Baigdamas savo kalbą, jis paprašė dalyvius atsisostojimu pagerbti žuvusius už Lietuvos laisvę. Pranešimą apie pasaulio lietuvių jaunimo kongreso ruošą ir Paryžiaus lietuvių jaunimą padarė S. Kondrotaitė. Koncertinę programą atliko sol. R. Daunoras su pianistu A. Draugelio palyda. Minėjimas užbaigtas bendromis vaišėmis.

JA Valstybės

JAV KONGRESO KOMITETE, sekančiame Helsinkio konferencijos nutarimų pažeidimus, vasario 24 d. lankėsi poetas T. Venclova. Komitetui jis įteikė savo pareiškimą ir atsakinėjo į klausimus. T. Venclova pabrėžė, kad jis yra Lietuvoje sudaryto tokio komiteto narys, dalyvavęs Maskvoj, J. Orlovo bute, įvykusioje spaudos konferencijoje, ir kad dabar kova žada tęsti JAV. Savo pranešime T. Venclova konkrečiais pavyzdžiais nurodė N. Sadūnaitės, V. Kovaliovo, M. Tomonio likimą, priminė Kanadon neišleidžiamą K. Jokūbyną. Jaunimas, susidomėjęs Lietuvos praeitimi bei religija, išmetamas iš paskutinės mokyklos klasės. Pažeidžiamos ne tik katalikų, bet ir kitų tikinčiųjų teisės. Daug lietuvių, dalyvavusių pokarinėje partizaninėje kovoje, negali grįžti Lietuvon, nors jau yra atlikę bausmę. Kitose Sovietų Sąjungos dalyse gyvenantiems lietuviams neleidžiama turėti lietuviškų mokyklų.

Belgija

BELGIJOS LIETUVIAI Vasario 16 minėjo Liežė paryžiečio kun. J.

retrošiaus atnasautomis Mišiomis, šiai progai skirtu pamokslu. Po pamaldų paskaitą skaitė Belgijos LB pirm. Stasė Baltus. Programą atliko tautinių šokių grupė "Gintaras", fleitistas Petras Odinis iš V. Vokietijos, solistai Bronė Spies-Gailiūtė ir Ričardas Daunoras, Vilniaus operos bosas, pasiprašęs politinės globos Prancūzijoje, dainuojantis Briuselio operoje.

Lenkija

PUNSKO KULTŪROS NAMAI ketvirtąjį linksmaį subatvakarį 1976 m. gegužės 26 d. surengė Kreivėnuose, Venslauskų sodybos kluone. Susilaukė apie 700 dalyvių. Juos linkmino Jono Vainos vadovaujama kaimiška kapela ne tik muzika, bet ir tautiniais šokiais. Porą dainų padainavo "Piemenuko" ansamblis, aktoriskus gabumus demonstravo Adas Žimnickas ir Teresė Agurkytė. Pastaroji ypač visus žavėjo lietuvių kalbos taisyklingsumu.

Švedija

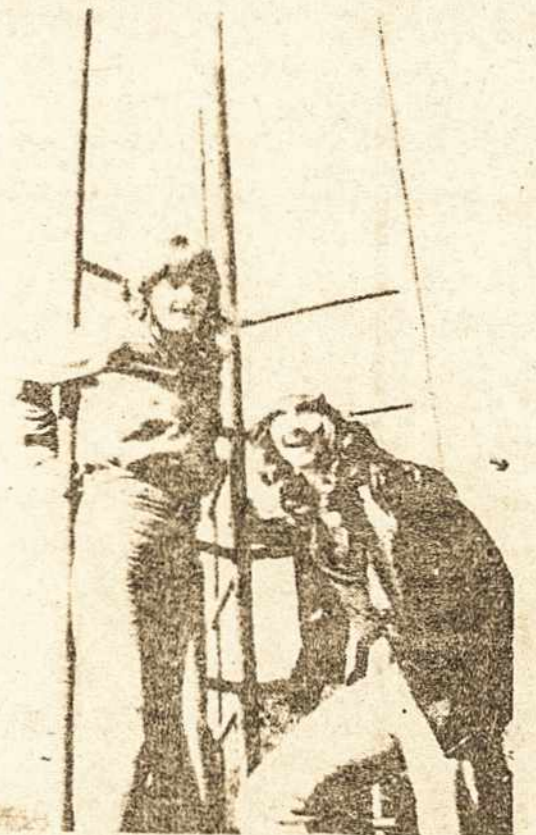
VASARIO 16 STOCKHOLMO LIETUVIAI paminėjo privačioje p. p. Būgų rezidencijoje vasario 19 d. Jų susibūrimui pirmininkavo architektas Valentinas Vilkenas, sekretoriavo Povilas Čelnaris. Paskaitą apie Lietuvos valstybės kūrimą skaitė Juozas Lingis, o apie dabartinę Lietuvos gyvenimą kalbėjo architektas Jonas Pajaujis. Su jaunimo pastangomis sukurti jaunųjų lietuvių organizaciją Švedijoje supažindino Marytė Čeginskaitė. Lietuvių bendruomenėn priimti — inž. Aleksandras Jarmovskis, Ilona Rabinavičiūtė ir Arkadijus Vinokuras, neseniai atvykę iš okupuotos Lietuvos. Kuklus Vasario 16 minėjimas ir susibūrimas užbaigtas vaišėmis.

Šveicarija

JOANOS STASIULIENĖS vadovaujama tautinių šokių grupė, kurią sudaro šveicarų jaunimas, sausio 15

d. viešėjo Ciuricho pensininkų centre. Gimnazijos mokytojas Michael Jaeger, grupės narys, gausius šio pasirodymo dalyvius supažindino su Lietuvos istorija, pradėdamas XIII š. ir baigdamas raudonųjų carų atnešta dabartine okupacija, žydų kančiomis II D. karo metais. Jis taipgi priminė tebevykstančią rezistenciją, kurios geriausias liudijimas yra "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika". Grupė atliko 15 tautinių mūsų šokių, kurių kiekvieną apibūdino vadovė J. Stasiulienė arba M. Jaeger.

"PANEUROPOPA", penkiomis kalbomis Lozanoje leidžiamas Jungtinės Europos žurnalas, nuotraukų serija apžvelgė Europos susijungimo problemas, atkreipdamas dėmesį į Sovietų Sąjungos atnešamą grėsmę. Žurnalo puslapiuose buvo nukentėjusių lietuvių nuotraukos — vysk. Julijono Steponavičiaus, kun. Antano Šeškevičiaus, Nijolės Sadūnaitės ir Petro Pliumpos-Pliuiros, gautos iš "ELTA-PRESS" red. prel. Vinco Mincevičiaus archyvo Romoje.

Brazilijos lietuvaltės prie Sao Paulo — Beatričė Bendoraitytė ir Doris Kuniškytė

JAUNIMO KELIONĖS Į LIETUVĄ IR KURSAI VILNIUJE

REGINA ŽYMANTAITĖ

Aš manau, kad išeivijos lietuvių jaunimui pamatyti savo ar tėvų gimtąjį kraštą, aplankyti gimines yra malonu ir naudinga. Bet svarbu, kad tas lankymas būtų toks, kaip lankom demokratinius kraštus, o ne sekamas bei prižiūrimas, kaip tai būna dabar. Malonu būtų pajusti, kad esi savo tėvynėj, ne svetimoj šaly.

Jaunimui lankymasis būtų naudingas ir ta prasme, kad, vyresniesiems pavargstant ar net iškeliaujant į amžinybę, jų vaikai būtų susipažinę ir įsitikinę, jog Lietuva vis dar nėra demokratinė nepriklausoma valstybė ir pati savo krašto šeimininkė, bet prievarta okupuota ir jai viešpatauja Sovietų Rusijos valdovai. Kad jaunuolis visa tai matytų ir pajustų, jis turi būti jau čia, išeivijoje, įgavęs sąmoningo lietuvių jausmą, susipažinęs su praeities nepriklausomos Lietuvos valstybės istorija. Jis turi pastebėti, kad Lietuvą tvarko svetimieji, ir žinoti, kodėl rusų kalba yra privaloma mūsų tėvynėj mokyklose ir įstaigose. Jei į pavergtą tėvynę nuvyks su nepriklausomos ir okupuotos Lietuvos istorija nesusipažinęs čia, laisvėj, tai parsiveš klaidingas informacijas ir kitus čia klaidins.

Lituanistinių kursų pavergtoji tėvynėj organizavimas, mano nuomone, yra nepateisinamas lietuvių išeivijos žingsnis. Atiduoti jaunuolius šešiom savaitėm į Lietuvą pavergusio, beveik pusę jos žmonių nukankinusio tautos priešo, sovietinio okupanto rankas auklėti yra išdavimas ne tik daugelio tūkstančių Sibire nukankintų lietuvių ir vėliau garbingų partizanų, bet ir anų pirmųjų Lietuvos atgimimo žadintojų, kaip vysk. M. Valančius, dr. V. Kudirka, dr. J. Basanavičius, A. Smetona ir kiti.

Aš maniau, kad politika ir kultūra, kaip demokratiniam pasauly, taip ir Sovietijoje yra skirtingi dalykai, bet įsitikinau, kad ten visi mokslai, menai ir viskas yra pajungta politikai ir tiesiogiai tarnauja tik komunizmui. Tai aiškiai patvirtina Sovietų užsienio sekcijos direktorius Kalininas, Sovietų kultūros ministerijoje pareiškęs, kad "kultūriniai santykiai tarp Rytų ir Vakarų faktiškai yra politinis reikalas".

Ko Lietuvos pavergėjai siekia, viliodami jaunimą į kursus, parodo ir toks jų pasakymas: "Šiuo metu tarpusavio santykių problema tarp Sovietų Sąjungos tautybių turi gryną ir tiesioginį komunistinį tikslą: pasiekti tarp sovietinių tautų visapusišką vienybę, kurios galutinis tikslas — visiškas susiliedinimas" (Sovetskoe gosudartsvo į pravo, Moskva, 1961, Nr. 12, psl. 23, cituota Naujojo Vilty).

Nejaugi mes siunčiam vaikus čia, kad susiliedintume su rusų komunistine valstybe ir tauta? Ar mes, lietuviai, turėdami tokią didingą kunigaikščių valdovų praeitį, tiek nusigyvenom, kad sugebam tik svetimiem tarnauti?

Jei taip jau norima per šešias savaites atlietuvinėti jaunuolius ir jei Lietuvos šeimininkas taip nuoširdžiai pigiomis kainomis tuos kursus mum siūlo, tad tegu leidžia juose dėstyti išeivijos lektoriam, kurie, aš manau, neblogiau yra susipažinę su Lietuvos praeitimi ir tautos pasiekimais okupacijos laikotarpy. Arba galėtume šešių savaičių tokius kursus rengti ir čia, išeivijoje, tokia pat programa, tik, žinoma, kitaip perduodama ir kitų lektorių. Ar nėra mūsų kultūrinių fondų padengti išlaidom? Tik tokius kursus baigę galėtų lankyti gimines ir artimuosius ir pažinti tėvų kraštą laisvai važinėdami.

Man gilų įspūdį paliko tuo klausimu padarytos išvados: "Okupantas, pasikliaudamas lietuvių tautiniais ir artimųjų meilės jausmais, nori, kad mes patys savo rankomis pasmaugtume Lietuvos respublikos tęstinumą, prisidėdami tuo susovietintu bendradarbiavimu prie Lietuvos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą pripažinimo ir palengvindami sovietinei imperijai sunaikinti tą didįjį mūsų tautos laisvės kovos ginklą — tarptautinį Lietuvos respublikos inkorporacijos į Sovietų Sąjungą nepripažinimą" (Dirva, 1967, III.1).

Arba V. Vaitiekūno žodžiai: "Mūsų aiškiam vieningam supratimui savo uždavinio Lietuvai sunykus, pačių Lietuvos laisvės kovotojų laisvajame pasaulyje vaikai gali nueiti tarnauti okupantui ir išduoti ne tik savo tautos ir savo tėvų Lietuvos nepriklausomybės idealus, bet ir pačius savo tėvus. Deja, tam turime sovietinio bendravimo pavyzdžių iš pačių rusų politinės tremties: tėvai nuo bolševikų

bėgo, vaikai virto bolševikų agentais" (Į Laisvę, 1968, Nr. 42). Ir esu nustebinta, kad jo nuomonė dabar pasikeitė.

Aš pati Lietuvą lankiau ir tą nuomonę galiu tik patvirtinti. Pati įsitikinau, kad Lietuva pavergta ir po Helsinkio akto pasirašymo dar labiau spaudžiama.

Baigdama norėčiau suminėti faktus iš Lietuvos šaltinių.

1) Kursuose dėstyti neleidžiama eiliniam dėstytojam. Turi būti politiškai ištikimi asmenys. Be to, dėstytojas turi įrodyti tris komunistų partijos centrinio komiteto rekomendacijas.

2) Pagrindinis tų kursų tikslas yra paneigti lietuvių kovotojų už laisvę išeivijoje pagrindus, įrodant, jog Lietuva nėra tokia, kokia rodoma išeivijoje. Viskas tuose kursuose yra tik agitacija ir propaganda už sovietų valdžią.

3) Kursai daromi vasaros metu, kadangi nėra kaimo jaunimo, studentija yra išvažiavusi. Kursų tikslas — kad kursantai neturėtų tiesioginių kontaktų su Lietuvos studentais; jie yra

apsupti komunistų draugininkų bei komjaunuolių.

4) Laisvalaikiais yra rodomi pavyzdiniai kolchozai. Lankomos tik tos vietos, kurios yra skirtos užsieniečiam žiūrėti. Nerodoma tikrovė, apleisti kaimai ir t.t.

5) Stipendija užsienio studentui prilygsta lenininei stipendijai. Tai yra aukščiausia rusų stipendija, komunistų partijos skiriama geriausiems mokiniams. Pvz., Kauno politechnikos institute 1973 šia stipendija pasinaudojo tik keletas žmonių, o reguliari studentų stipendija yra 23 rubliai.

Kokia gėda būtų daroma lietuvių tautai, jei mes, pabėgę nuo rusiško maro, tiek daug iškentėję, priėmę imigrantų gyvenimą, visą šį laiką kovodami dėl laisvos Lietuvos, dabar sėtume grūdus, talkindami laisvajam pasauly plėstis šiam marui! Vietoj to verčiau stiprintume čia, išeivijoje, lituanistinius kursus bei tikrą lietuvišką istoriją (ir Vasario 16 gimnaziją) jaunimo ir studentijos tarpe

DARBININKAS

— Senatorius D.W. Riegle (resp., Mich.), gavęs Detroito lietuvių rezoliuciją, priimtą nepriklausomybės minėjime, ją persiuntė prezidentui Carteriui. Jis savo rašte pabrėžė, kad atėjo laikas laisvom demokratinėm tautom daugiau susidomėti tautų laisvo apsisprendimo teise ir žmogaus teisėmis. Senatorius drauge priminė Lietuvos teises į laisvę.

— Kongresmanas S. Stratton (dem., N.Y.), kalbėdamas atstovų rūmuose Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo proga, pabrėžė, kad Belgrade turi būti ginamos teisės Lietuvos žmonių, kurių valstybė buvo užslopinta rusų kontrolės, bet kurie toliau gyvena laisvės ir nepriklausomybės viltimi.

— Senatorius H. Schmitt (resp., New Mex.), JAV senate pastebėjęs, kad Lietuva jau

prieš 726 m. buvo nepriklausoma, priminė, kad per paskutinius 40 metų lietuviai turi kęsti brutalų Sovietų Sąjungos dominavimą. Sen. Schmitt taip pat priminė ir kongreso rezoliucijas, įpareigojusias nepripažinti Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, ir amerikiečių atsakomybę atžvilgiu tautų, kurios komunizmo priespaudoj siekia laisvės.

— Bicentennial Times laikraštis, leistas minint JAV 200 m. nepriklausomybės sukaktį, paskutiniame numery išspausdino ilgesnį straipsnį, skelbiantį, kad Amerika nėra tirpinimo puodas, bet mišrainės dubuo. Straipsny mini daugelį tautinių grupių, tarp jų ir lietuvių, gražiai pasirodžiusius JAV nepriklausomybės šventės minėjimo metais.

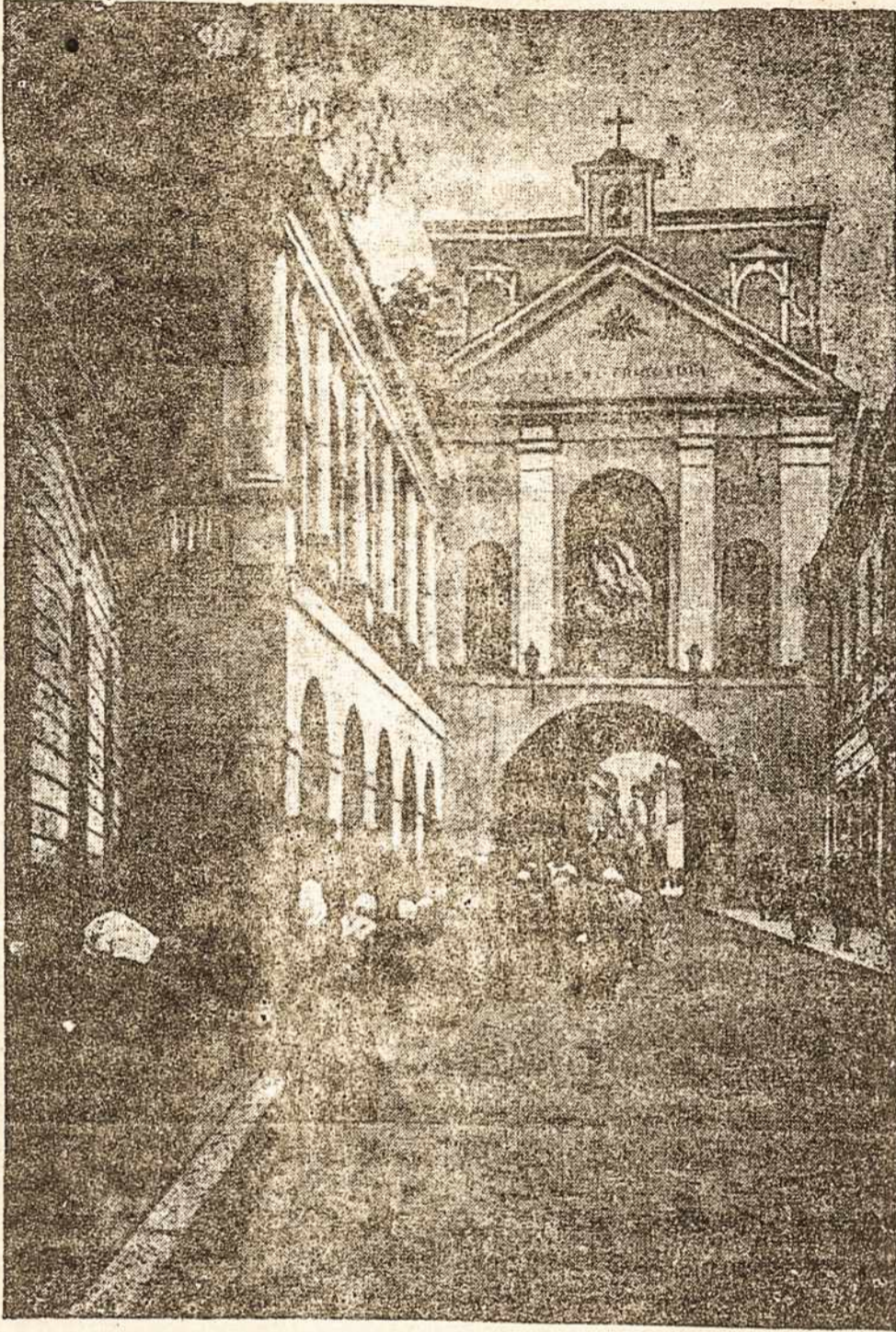
Praeitis nemiršta

Tokiu pavadinimu straipsnis buvo atspausdintas vokiškame dienraštyje „Sueddeutsche Zeitung“ 1976 m. lapkričio 24 d. Jame kalbama apie rusų okupuotą Lietuvą. Vilniuje lankėsi žurnalistas Rudolph Chimelli, ir vėliau patiekė laikraščiui savo išpūdžius. Čia glaustai paduodamos to straipsnio mintys.

Tačiau taip galvojęntys viršūninkai iki šiol neatkreipė dėmesio, kad stebuklingoji vieta tiktų būti tikėjimo laisvės pavyzdžiu Sovietų Sąjungoje.

Maskvos receptas vienybei

* Kaip yra su tikėjimo laisve Lietuvoje, kuri geografiškai yra pačiuose Sovietų Są-

Aušros Vartai

Per rudenišką pilką miestą aidi sunkių varpų garsai. Tai Sovietų Sąjungoje retai pasitaikantis bažnyčios varpų gaudimas. Barokinių namų gatvėmis skuba tikintieji, apsidengę nuo drėgno šalčio skarelėmis, šalikais, kailinėmis kepurėmis. Jie skuba link senamiesčio vartų, dabar vadinamų Aušros vartais, bet daugelio dar tebetituluojamų lenkišku „Ostra Brama“ vardu. Vartuose, istoriškai išaugusio miesto paveiksle tik kaip priestate Terešės bažnyčioje, yra senas paveikslas, apdengtas auksu ir nuo šimtmečius degančių žvakių pajuodavęs, kuriam katalikai ir ortodoksai priskiria stebuklų galią. Ant ilgų akmeninių laiptų priešais vartus klūpo moterys su rožančiumi rankose ir meldamosis laiptas po laipto kyla aukšty. Pati koplyčia, kurios sienos yra sidabrinė mozaika iš širdžių ir kitokių votyvinų lentelių, yra pilnai pripildyta besimeldžiančiųjų.

Taip yra priešpietinę valandą paprastą savaitės dieną. Jeigu būtų malonesnis metų laikas, tikrinama, kad piligrimų minios nuo ryto iki vakaro siektų gatvę. Aušros vartai, tai Altoettingas Pabaltijo šiaurėje. Lietuviams nemažiau šventa vieta, kaip lenkams Juodoji Dievo Motina Čenstakavoje. Anksčiau tai buvo pati įžymiausia lankytina vieta Vilniuje. Dabartinių vadovų ji visai neminama ir Inturisto visai neįtraukta į kelionės po miestą planą. Pagal oficialų aptarimą, tai esanti mirčiai paskirtos praeities liekana, kuri netinka prie socialistinės dabarties, besiorientuojančios pagal ūkio planus ir partijos nutarimus.

jungos vakaruose, svetimajam tuo sunkiau suprasti, kadangi tai yra keleriopa problema. Katalikiškumas yra tas pats, kas ir lietuviškumas, o kartu, kaip ir kaimyninėje Lenkijoje, taip pat tautiškumas. Pagal Maskvos receptą — „Tautiška forma, socialistiškas turinys“ — Sovietų Sąjungos tautų gyvenimas privalo nuolat artėti prie susivienijimo ir sutirpimo. Bet kur tautiškumas išeina iš folkloro ir kalbos ribų, jis įgauna „pilietiško“ kvapą, pakrypsta į priešsovietinę veiklą. Lietuvos, kuris eina į mišias, dažnai pats sunkiai gali atsakyti, ar jis tuo patenkina tik savo religinius reikalavimus, ar tai daro protestuodamas, stengdamasis išryškinti savo tautinį identitetą. Kiekvienu atveju į mišias eina daugelis.

Iš maždaug 40 bažnyčių prieškariniais laikais Vilniuje Stalino laikotarpyje beveik visos buvo uždarytos, paliekant apie dvyliką. Uždarytųjų tarpe yra taip pat šv. Stanislovo katedra pagrindinėje miesto aikštėje, ant kurios fasado iš lauko pusės dar ir šiandien tebestovi šventųjų lenkų karalių statulos su gracingai palenktomis galvomis. Jos viduje yra įrengta socialistinio realizmo galerija. Didžiulė šv. Petro ir Pauliaus bažnyčia, dabartinė Vilniaus katedra, tą patį drėgną šiokiadienio vakarą pamaldų metu yra perpildyta.

Ne tik senos moteriškės, su kuriomis, pagal paslaugų vadovų tvirtinimą, Sovietų Sąjungoje religija jau seniai turėjo būti mirusi, bet taip pat vyrai, jaunesni žmonės, vaikai. Netruksta ministrantų, kurie kartu su kunigu yra prie altoriaus ir uoliai laiko lėkštelę, kad nenukristų nė gabalėlis ostijos ant žemės, kurios priimti

grūdasi minios. Tai paveikslas, kuris daugelyje vakarietiškųjų bendruomenių nėra kasdieniškas.

Išorėje Bažnyčia su režimu yra apsipratusi. Kaune yra kunigų seminarija, kurioje auklėjami kunigai. Jų, tiesa, per mažą. Seminarijos rektorius kun. Viktoras Butkus, ištaigų laikomas lojaliu dvasiškiu, energingai gina, kad sovietinėje Lietuvoje nesą sąžinės ar bažnytinės veiklos apribojimų. Bet taip pat yra pagrindžio „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, kurios nuo 1972 metų jau yra išėję pora tuzinų numerių. Ji aiškiai įkvėpta nelojaliosios dvasiškijos dalies ir, nepaisant drakoniškų bausmių pavieniams platinotojams ir leidėjams, iki šiol negalėjo būti užslopinta. Ji tvirtina priešingai. Atrodo, kad iš abiejų pusių sutinkama, jog beveik visose Lietuvos vietovėse yra veikiančios bažnyčios. Prieš kiek laiko šalia Kronikos atsirado dar ir antras leidinys, kuris vadinasi „Aušra“. Jis norėtų būti tęsėju nelegalaus 19-jo šimtmečio lietuvių tautinio sąjūdžio laikraščio prieš caristinę priespaudą.

1972 m. gegužės 14 d. studento Romo Kalantos susideginimas Kaune, kurį sekė keletos dienų neramumai ir 17.000 lietuvių pasirašytas raštas, protestuojąs prieš religinę ir kultūrinę priespaudą ir tais pačiais metais pasiekęs Jungtines Tautas rodo, kad daugiau nei trims dešimtmečiams praėjus po Hitlerio-Stalino sutartimi Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą, protesto sąjūdžiai dar nėra pasibaigę. Užėmus kraštą Raudonajai armijai, vietiniai partizanai, dabar vadinami fašistiniais banditais, dar kovojo ir laikėsi miškuose iki penkiasdešimtųjų metų pradžios. Pagal ankstesnius sovietų pasisakymus, šioji kova kainavusi 13.000 karių ir lojalių piliečių gyvybių. Naujesniame leidinyje nurodoma, kad mažos, Bavarijos dydžio respublikos, turinčios 3,3 milijonus gyventojų, viename apskrityje žuvo daugiau nei 4.000 aukų.

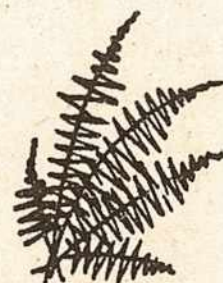
Atrodo, kad dabar gyventojai jau yra su sąlygomis apsipratę. Tai pasiekti palengvino faktas, kad lietuviai turėjo mažiau pagrindo skustis rusifikacija, kaip kitos Baltijos tautos. 1938 m. Nepriklausomoje Lietuvoje lietuviai sudarė 80,6 procentus gyventojų, o 1970 m. gyventojų lietuvių procentas buvo 80,1. Nors rusų procentas nuo 2,3 1938 m. pakilo iki 8,5 proc. 1959 m., bet šis reliatyviai mažas skaičius ir likosi.

Prievartinė kolektyvizacija, kurios išdavoje dalis kaimų gyventojų persikėlė į miestus, ir didesnis lietuvių gimimų skaičius pagelbėjo supramoninti kraštą savomis jėgomis. Lietuvoje prieš pirmąjį pasaulinį karą tebuvo 7.000 pramonės darbininkų. Ligi antrojo pasaulinio karo pramonė padidėjo 2,6 kartus. Sovietiniais laikais pramonė yra pakilusi 31 kartą. Gyvenimo lygis Lietuvoje geresnis negu Sovietų Sąjungoje. Išskiriant Tiflisą, Kaune yra daugiausia automobilių iš visų Sovietų Sąjungos miestų.

Lietuva yra vienintelė Baltijos respublika, kurioje gyventojų skaičius auga. Jos sostinė Vilnius po prijungimo prie Lietuvos yra tapęs lietuvišku miestu. Tiesa, jis buvo istorinė sostinė, centras viduramžių didžiosios Lietuvos, kuri sėkmingai kovojo su vokiškuoju riterių ordenu, su lenkais ir su rusais. Prieš Antrąjį pasaulinį karą Vilnius priklausė Lenkijai, lietuvių buvo nedaug.

E. L.

• Išidėmėkime: tik ugdydami savitumą, būsime naudingi kitiems; pasiduodami — tik trėšime kitų kultūros laukus. Būti kitiems traša — nėra mūsų paskirtis. J. ERETAS

ADRIANA JOCYTĖ iš Argentinos, koncertuojanti šiuo metu Kanados ir JAV lietuvių gyvenvietėse. Ši nuotrauka daryta Detroite

Romantika iš Argentinos

AL. GIMANTAS

Adriana Jocyte, 15 metų amžiaus viešnia iš Argentinos, amerikiečiams ir kanadiečiams lietuviams atvežė malonią atgailą. Pirmasis jos koncertas šiaurinėje, šalčio sukaustytoje Amerikoje, įvyko Mičigano valstijoje ir praėjo išpūdingo pasisekimo nuotaikoje.

Įdomus itin žemas Adrianos balsas, jos pačios gitara palydimas, lengvo žanro dainose skambėjo gal kiek ir neįprasta tonacija greičiausiai dėl mūsų ausims kitaip skambančios lietuviškos tarenos.

Kaikas iš žiūrovų stebėjosi, kad Adrianos dainavimo mokytojai jauni dainininkai leidžia brendimo laikotarpyje taip žemai dainuoti. Ar tai neatsilieps jos balso kultūrai ir charakteriui vokalinio subrendimo metu?

Adriana, sužavėjusi III pasaulio liet. jaunimo kongreso dalyvius ir svečius, Š. Amerikoje turės daugiau išlepinto skonio ir daugiau reikalaujančių klausytojų auditoriją. Jos nepretenzingai atliekamos dainos eiliniam žiūrovui mielos savo paprastumu, populiariomis melodijomis, nesudėtingu tekstu.

Kruopštus darbas, turint gražius visus kitus duomenis, kaip klausia, balsas ir išvaizda, Adriana ateityje gali atnešti visiškai gražią vokalistės ateitį.

Tačiau ir dabar, pradžioje jaunatviško pasisekimo, Adriana

talentas vaizdžiai matyti. Auditorijai jis teikia žiupsnį nostalgijos bei romantikos, atmištos lietuviškai ispaniška tradicija ir ritmu.

Vertindami Adrianos Jocytes ar ir kitų menininkų iš P. Amerikos gastroles, turėtume neužmiršti, kad ten mūsų tautiečių turimos materialinės galimybės yra labai ribotos ir negali būti lyginamos su mūsų. Tėvams ten tikrai nėra lengva ir talentingiausia prieaugliui duoti tokį ar kitokį profesinį išsilavinimą, samdyti mokytojus, siųsti į specialias mokyklas, studijas.

Adrianos atveju pagarba tenka jos tėvams, besistengiantiems savajai dukrai duoti kiek galint geresnį muzikinį išsilavinimą. Nemažą dalį tų visų pastangų ir matome Jocytes koncertuose, kurie kartu priartina mums iki šiol taip nedaug pažįstamą lietuviškąją P. Amerikos dalį.

Savuoju talentu ši jaunuolė puikiai atstovauja savo gyvenamojo krašto lietuviams ir jų meniniams laimėjimams. Jos pasisekimas yra kartu ir visų Argentinos lietuvių pasisekimas.

Su III jaunimo kongresu prasidėję nauji tarpkontinentiniai lietuvių ryšiai (pvz. abipusiški lietuvių menininkų pasirodymai) gali būti laikomi labai teigiamu įnašu mūsų bendradarbiavime.

Lietuvių Bendruomenė ir jau-

nimo sąjunga yra ryžtingi organizatoriai bei vykdytojai naujų ir intensyvėjančių tarpusavio ryšių. Amerikiečiai ir kanadiečiai lietuviai turėtų remti šį kultūrinį bendravimą, kuris galėtų būti ypač naudingas mažiau

pasiturintiems lietuviškoms šalims pietiniame kontinente. Po Adrianos lauksime ir daugiau brandžių P. Amerikos kraštų lietuvių menininkų pasirodymų mūsų padangėje.

Mokinių iškalbos konkursas

Ir šiais mokslo metais Toronto Maironio mokykloje visuose skyriuose buvo surengtas mokinių iškalbos konkursas. Mokiniams pasiruošti, pagal amžių bei skyrius, buvo duotos trys temos. Temą, kuria turėjo kalbėti, ištraukė patys mokiniai loteriniu būdu.

Klasėse laimėjusiems mokiniams mokykloje su įrašais bus įteiktos lietuviškos knygos, o

grupėse per mokslo metų užbaigimo iškilmes — tautiniais raštais papuošti odos dirbiniai.

Buvo sudarytos dvi vertintųjų komisijos: žemesniesiems skyriams iš mokytojų — A. Abromaitienės, D. Kuolienės ir L. Senkevičienės, aukštesniesiems skyriams — iš dr. B. Jonienės, mokyto. D. Garbaliuskienės ir mokyto. A. Šukio. Pr.

GEGUŽĖS 14: sueina penkeri metai, kai, reikalaudamas Lietuvai laisvės, Kaune susidegino ROMAS KALANTA (1972.V.14). Įvykis, kuris kelia susimąstymą kaip konkrečiai prisidėti prie Lietuvos išlaisvinimo, bus paminėtas visam laisvam pasauli (kiek okupacinės sąlygos leis, ir Lietuvoj).

LAISVĖS LIETUVAI

Romui Kalantai

Ne gegužio žieduos, o liepsnoj aš degu,
,Laisvės Lietuvai.' šaukia dar lūpos.
Mirštu aš, bet mūs pavergtai tautai tegu
Laisvės Varpas vėl bokštuose supas.

Aš dėl laisvės degu. Liepsnos laizo mane;
jos pavers pelenais mano kūną.
O pasauli, regék — tauta kraujo klane,
bet jos gyvastis amžiais nežūna.

Ne motulės ranka, bet ugnis taip baisi
mano žydingius skruostus paliečia.
Dėl Tėvynės degu. Būsime amžiais laisvi.
Liepsnos šaukia kovon, liepsnos kviečia..

Ne gegužio žieduos, o liepsnoj aš degu,
,Laisvės Lietuvai.' šaukia dar lūpos.
Skelbkit žinią visiems kunigaikščių ragu,
kad nemirsime vergais ir suklupe ...

Skelbkit žinią visiems, kad jaunoj taip širdy
nešam laisvės troškimą ir Kristų.
O pasauli, klausyk — ar tu šauksmą girdi?
LAISVĖS LIETUVAI. Dėl jos mirti aš drįstu.

Laimutis Švalkus

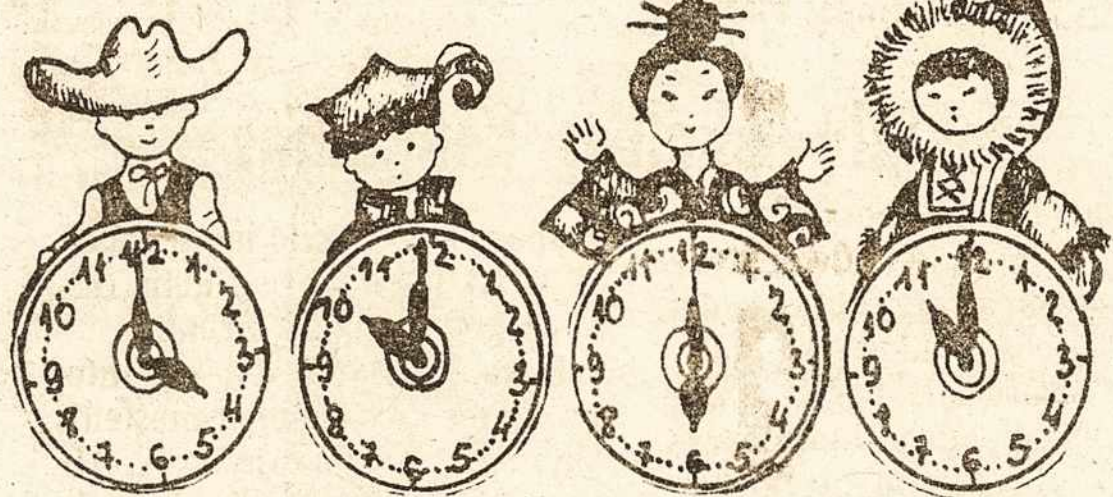
• Kas bėga nuo lietuviškos spaudos, bėga nuo savo tautos

Kai Vilniaus Gedimino aikštės laikrodžiai išmuša vidudienį,

Niujorke dar tik 4 valanda ryto; Varšuvoje prasideda antroji pamoka – ten 10 valanda;

Japonijoje – 6 valanda vakaro;

O Aliaskoje vaikai jau sapnuoja – tenai jau 11 valanda nakties!

Mūsų Lietuva

Miesto žiburiai

Pamažu temsta,
Kaip pilka skara
Dengia visą miestą.

Viena po kitos
Šviesos pasirodo mieste,
O žvaigždės tamsiame skliaute.

Jos blykčioja ir žiba,
Atrodo kaip tūkstantis
Žvakių tamsoje.

Tyloje teka saulė,
Šviesiai šypsosi aušra,
Šviesos gėsta—prasideda diena.
Asta Šernaitė, IX sk.

APIE DŽIAUGSMĄ

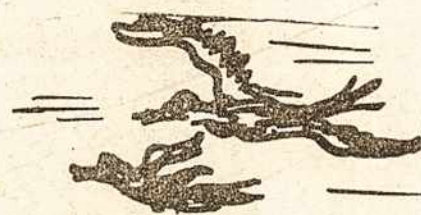
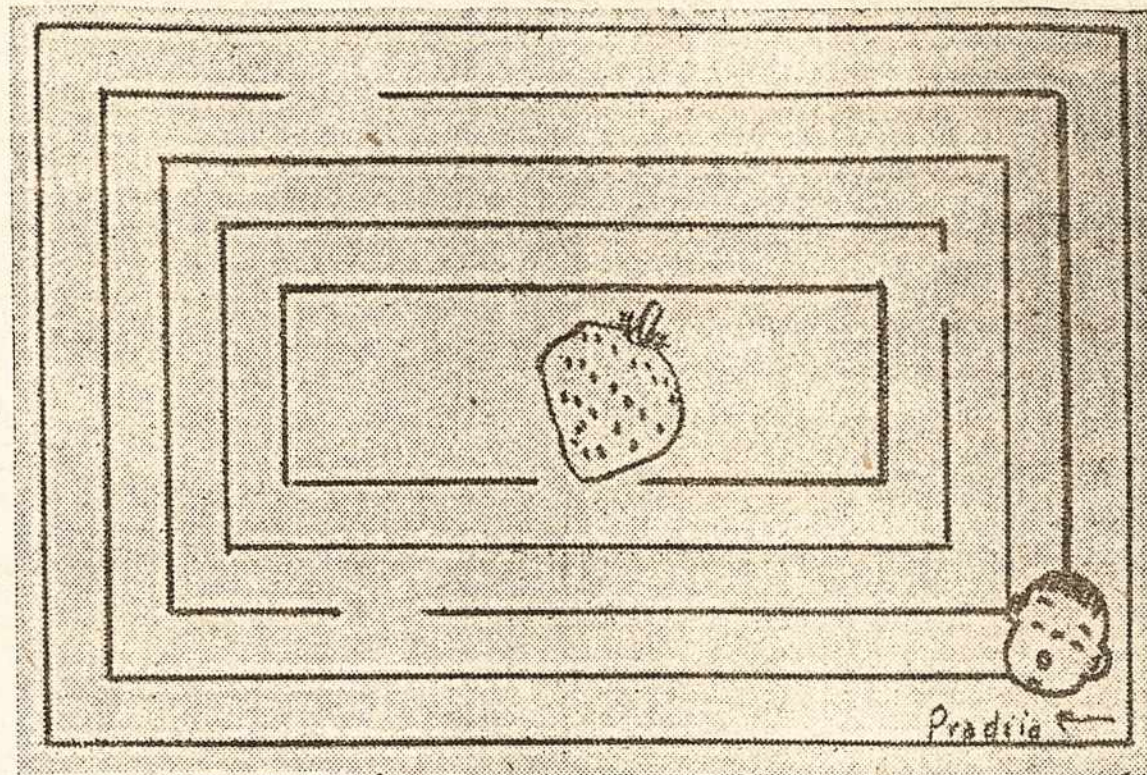
Džiaugsmas yra mergaitės ir berniuko meilė. Džiaugsmas yra, kada nori ko nors daug. Džiaugsmas yra gera žinia. Džiaugsmas yra viskas!

Daiva Koperskytė,

ISTORIJA BE ŽODŽIŲ

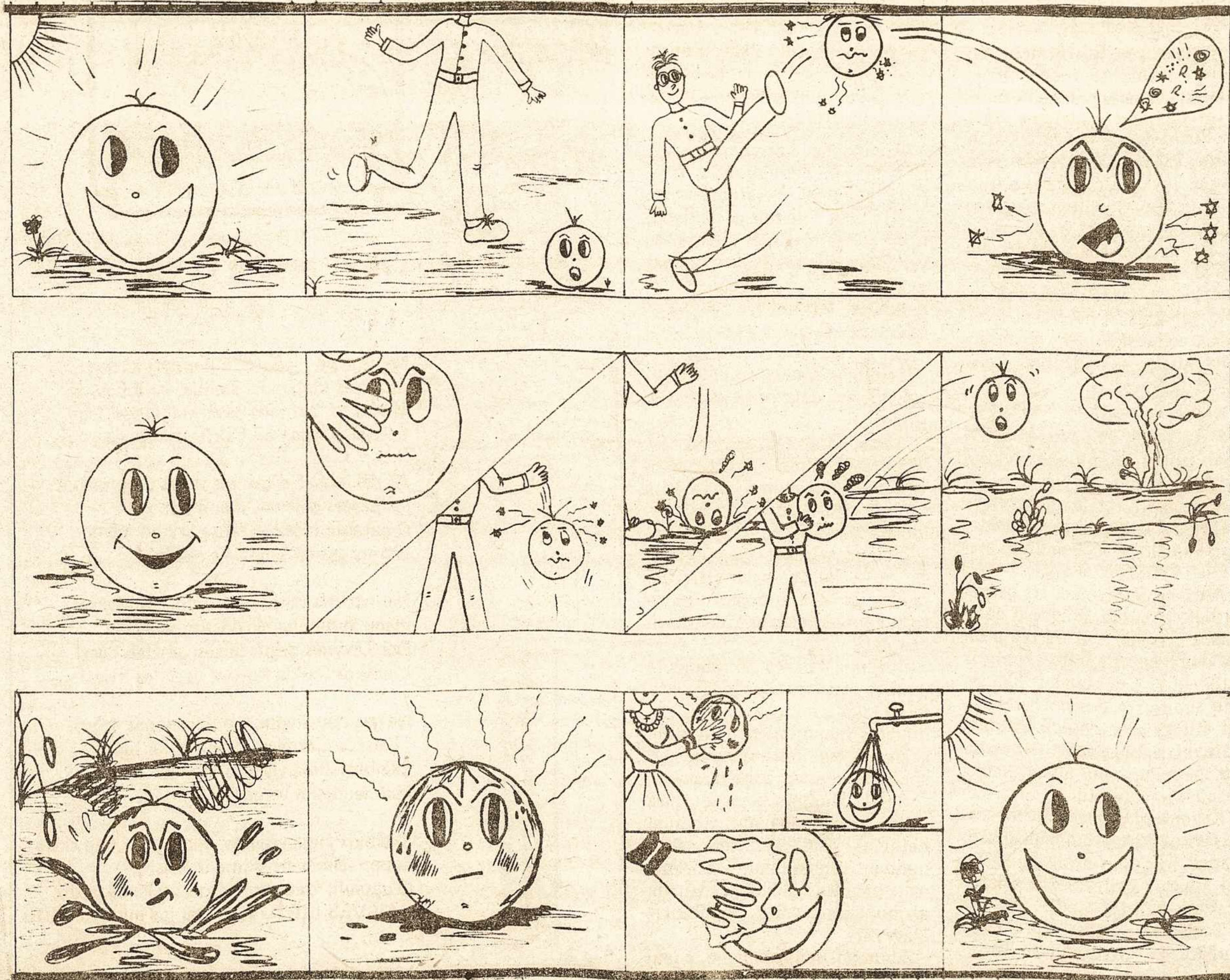
Kas ją atpasakos?

(Žiūrėkite brėžinį). Berniukas išsižojęs laukia, kada galės uogą suvalgyti. Padėkite jam surasti kelią.

Kad galėtų gauti skautų meno specialybės ženkliuką, skautas turi atlikti kelis uždavinius. Vienas jų yra – nupiešti (su nemažiau kaip 6 vaizdais) istoriją be žodžių, bet taip, kad būtų suprantama.

Čia tai LIUCIANOS PUMPUTYTĖS (14 metų, 9 klasės, Agua Rasa) darbas.

Literatūra · Dailė · Mokslo

Meskim šalin karo kirvius!

Rašytojo JUOZO KRALIKAUSKO, antrą kart apsilankiusio Lietuvoje, atviras laiškas lietuviškoms širdims Vilniuje: ypačgi viršūnėms ir rašytojams — Broliai, pameskim šalin pagaliau karo kirvius!

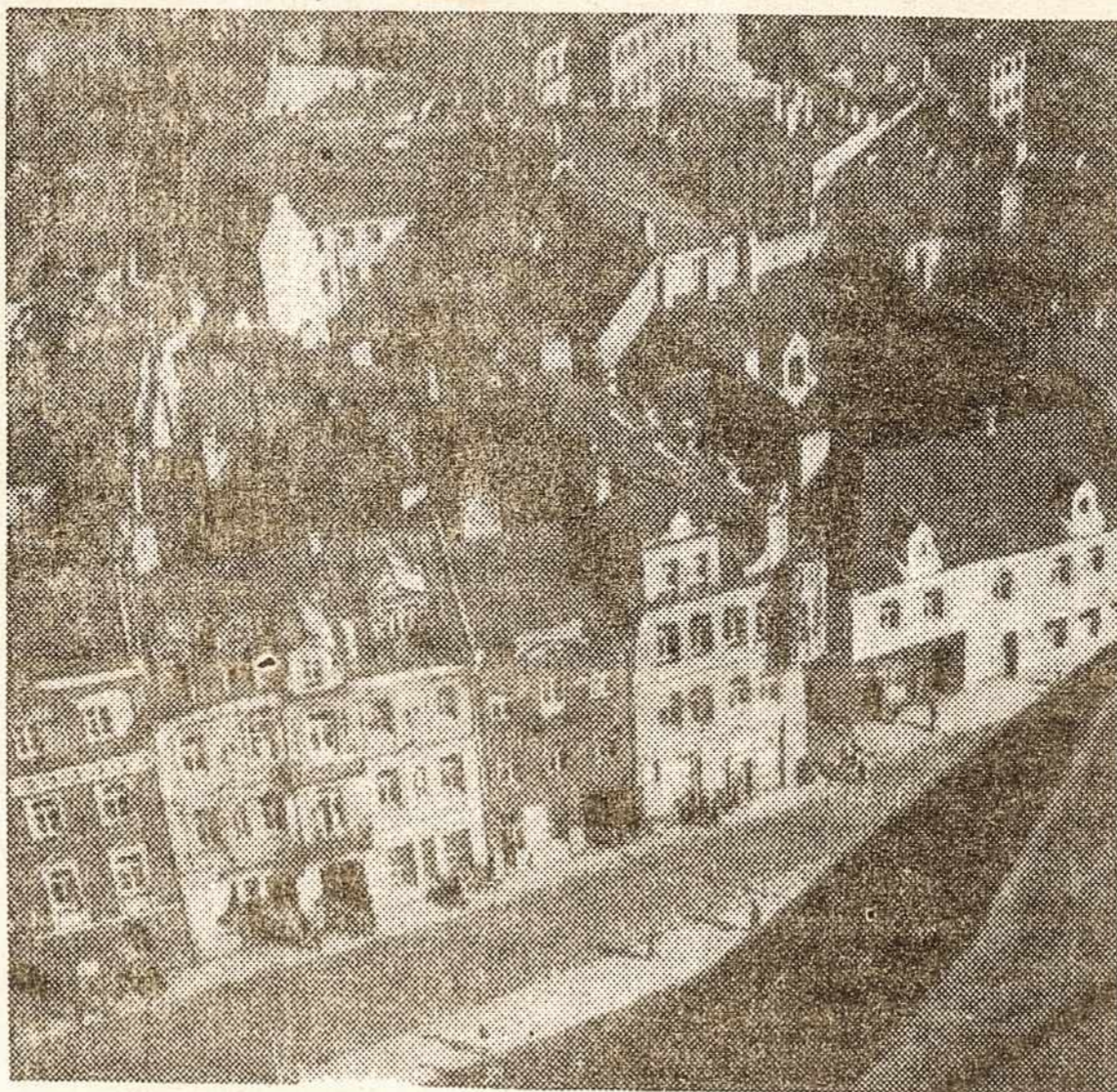
Sis mano raštas — faktai ir nuoširdus rūpestis svarbiu reikalu. Noras atkreipti Jūsų dėmesį į karštą problemą. Stengsiuos būti objektyvus, kiek be išgalėdamas, nesgi čia rašysiu apie dalykus itin opius, svarbius ir labai aktualius. Ogi kaip rašytojas, visada gyvai jaučiau priedermę rašyti tiesą: atvirai ir drąsiai, kaip pats esu matęs ir girdėjęs, kaip jaučiu ir suprantu, kaip sako man sąžinė. Per trisdešimt metų juk nesate pastebėję, kad būčiau išstojęs kada kapotis ar kirstis.

1975 m. gegužės 29 d. aš pirmąsyk išskridau lietuvių ekskursijoje į VILNIŪ. Žinojau iš anksto: Vilniuje teleista pabūti penkias dienas, įskaitant ir išvežimą į Kauną. Mano kelionės tikslai buvo keturi: 1. pasimatyti su dar beišlikusiais giminėm; 2. aplankyti tėviškę (Kreivoniskietaviškes) ir tėvų kapus; 3. apžiūrėti Vilniuje vietas, kuriose 1539-42 m. gyveno, veikė ir kalėjo Martynas Mažvydas; 4. savo akimis pamatyti, kaipgi dabar Lietuvoje iš tikrųjų.

Kai rytą ekskursiją vežė iš Vilniaus į Kauną, pravažiavus Elektrėnus, aš tik pro lango kampelį teįžvelgiau minutėlei tėviškės kalvelę ir kapinių tamsias viršūnėles — anapus Ilgio ežero (tik vos-vos už 2-3 kilometrų). O kai iš Kauno vakare vežė atgal į Vilnių, jau tik minutės trupmenai pro ašaras teįžvelgiau tėviškės vos dėmelę: tolstančią — tolstančią — tolstančią... nykstančią — išnykstančią... tamson ir neapsakom tolybėn!...

Birželio 4 d. 17 val. 43 min. buvom lėktuvu išvežti į Maskvą praleisti ten dvi dienas. Nei gimtinės, nei tėvų kapų aplankyti neleido. Net po trisdešimt vienerių metų! Tik šitai pergyvenęs tegali suprasti, kaip dėl to nyku ir skaudu! Koks dar niekad nepažintas širdies sopulys!

Neleido — neapykanta, kaltinimas ir baismė: kad išeivis, emigrantas, "užsienio lietuvis"? Bet kas gi gali mane kaltinti, kad esu emigrantas, kad aš — "užsienio lietuvis"? Nesavo noru aš emigrantas. Ne dėl savo kokių kalčių aš Kanadoje. Ne aukso ir laimės ieškodamas čia atsidūriau. Ne pats sau padariau šią baisingą ir jau nieku neatperkama skriaudą. Negi

Sovietų rašytojo Maksimo Gorkio vardu pavadinta gatvė Vilniuje

pats sau atverčiau nepagydomą žaizdą?

Aš niekad neatsisakiau, neišsižadėjau ir neužmiršau savo tautos ir tėviškės. Per trisdešimt dvejus metus kasdien širdyje nešiojau Lietuvai uždegtą žvakelę. Per trisdešimt dvejus metus kiekviena diena man buvo VILINIŪ diena. Tai kas gi turi teisę nukirpti mano virkstelę su Lietuva, su tėviške? Nejaugi Jūs nežinotumėt, kad rašytojas kenčia su visa savo tauta, kur jis begyventų: egzilyje, kalėjime ar ligoninėj...

Atsakė: "Neleidžiama, negalima." Tai reiškia prievartą ir paniekinimą kaip žmogaus ir lietuvių. Juk lietuviui pati pirmoji vieta Lietuvoje — jo gimtinė, tėviškė. Šią teisę paneigti — neteislinga, nehumaniška, niekam nenaudinga. Tai nėra kultūrinio bei nuoširdaus bendravimo ženklas, o tik didelė skriauda, daroma dėl kažkokio užsispyrimo. Skriauda ne tik užsienio lietuviams, bet ir gausiems giminėms Lietuvoje: daliai grynai ir nekaltos liaudies.

Nesu gi turtingas, toli gražu. Tačiau šiomet — laimėjęs premiją už romaną "MARTYNAS MAŽVYDAS VILNIŪJE" — ryžausi dar sykį skristi VILNIUN. Vėl teįleistas tik į Vilnių. Ir vėl — tik penkiom dienom. Kaip tik dėl to sunkiai abejojau ir svyravau, kol save

nugalėjau. Betgi esu jau senyvas, menkėja sveikata: ar vėliau beišgalėsiu leisti į tokią brangią, sunkią, tolimą ir pilną įtampos kelionę? Ogi po pusantrų metų Vilniuje jaugi kaip nebūsiu laisviau ir svetingiau? Po Helsinkio konferencijos, nauja draugija ryšiams su užsienio lietuviams (vardu "Tėviškė"), ir naujo pirmininko žodžių grožybė "Gimtajame krašte"...

Šios antrosios mano kelionės tikslai buvo trys: 1 ir 2 — tie patys asmeniniai, o trečiasis — vėl grynai literatūrinis, kone būtinybė mano būsimam (dabar jau tik galbūt?) romanui.

Tad lapkričio 4 d. 18 val. 10 min. išskridau iš Toronto lietuvių ekskursijoje per Amsterdamą ir Vieną. Maskvoj nusileidom lapkričio 5 d. 16 val. 5 min. Praėję kietoką muitinės kontrolę, turėjom tądien 20 val. 19 min. išskristi ir nusileisti Vilniuje 21 val. 49 min. — Bet kur tau — — —!

Nedidelėj ir sausakimšoj salėj laukėm, ir laukėm, ir laukėm... Po pusiaunakčio — kaip virvele timptelėtos marionetės — nukirbėjom į lėktuvą. Visi atgijome, veiduose pražydo šypsėnos. Išskridom gi pagaliau! Tuoj tuoj susitiksime su giminėm! Nuskraidino bemaž jau iki Vilniaus, bet ir vėl gražino atgal į Maskvą: labai nustebusius, nusivylusius...

Ir vėl ton pačion ankšton salėn! Vėl laukiam su atvirom akim. Laukiam ir laukiam per likusią nakties dalį, rytą ir visą šeštadienį. Laukiam tyliai, it būrys avelių. Kažkokios ekskursijos atskrenda, pasigrūda su mumis ankštybėje ir vėl išskrenda. O mes tik vis laukiam ir žiūrim. Per garsiakalbį pro tarpiais koks pranešimėlis, bet mums iš to nieko. Nei kur nusiskust, nei baltiniais persivilkt, nei kiek apsipraust, sausakimšoje net visiems sėdėti nėra kur. O už visas paras viešbučiuose labai brangiai jau iš anksto sumokėta (dar Toronte).

Laukiam ir laukiam. Ankštybėj ir nežinomybėj. Lyg vėl karo metas. Laiko slinktis begaliniai lėta, lyg jau sustojus. Net į išvietę nejauku išeiti: grįžęs gali nerasti palto ar lagamino — visokie grūdasi, kiekvienas ką nors nešasi, kas čia besupaisys. Įtampą didina ir širdį juo labiau gelia, žinant, kad Vilniuje giminės irgi laukia suneikę ir nusiminę. Jie ten ar žino, kada besulauks, o gal atsitikus baisi nelaimė. Ėmė skaudėti galvos, kvaitom kančioj, rijom 222 ir aspiriną...

Ir tik šeštadienio vėlyvą vakarą mus pajudino iš tos, atrodė, begalinės statikos. Vežė į bilietų biurą, į stotį, ir šiaip taip, lyg skruzdėlės, susitempėm į vagoną. Pagaliau mus išvežė į Vilnių... traukiniu! O visų iš anksto sumokėta už kelionę lėktuvu (V. Bačėnui Toronte).

Iš Maskvos į Vilnių traukiniu — bene dvylika valandų. Kupėj aš su trimis simpatingomis, bet vos truputį toj salėj tesusipažinę. Nei persirengsi, nei poilsėlis tarp lagaminų ir trijų moterų, išbuvus nuo ketvirtadienio pavakarės be miego įtampoje bei netikrume. Ėmė darytis negera. "ledoka" ir vis blogėjo. Nuskubėjęs išvietėn, "važiavau į Rygą". Sugrįžau į kupę, bet netrukus vėl išvietėn ir "važiavau į Rygą" antrą kart. Nusilpęs ir jaugi bijodamas, kad galiu nebesuspėti, negrįžau į kupę, o stovėjau atsirėmęs į langą koridoriuj, kančioj, rūščioj vienatvėj. Pagaliau išvietėje "važiavau į Rygą" trečią kart: ilgiausiai ir sopulingiausiai. Tokie bausis skausmai galvoj ir krūtinėj, taip permirkau prakaitu, jog atrodė jau galas man!...

Viena iš trijų kupėje (hamiltonietė, buvusi mokytoja), matyt, pastebėjus, kad man kas negero atsitikę, išėjo koridoriun, nuskubėjo pas draugę ir atnešė kažkokių vaistų. Liovėsi tam-

MŪSŲ ŽINIOS

PROF. ANT. KLIMAS BRAZILIJŲ

Prof. A. Klimas bus Brazilijoje birželio 8 – 16 d.d. Numatytos jo paskaitos – simpoziumai birželio 10, 11 ir 12 d.d. popiečiaus vakarais šv. Kazimiero parapijos salėj.

PIETŪS JUBILIATUI KLEBONIJOJE

Praeitą trečiadienį, gegužės m. 4 dieną, klebonas J. Šeškevičius suruošė pietus prelado Pijaus Ragažinsko 70 metų sukakties proga. Juose dalyvavo pats jubilatas, Vila Zelinos bei šv. Kazimiero parapijos kunigai ir ilgametis jo bendradarbis Petras Šimonis.

Štai keleta jubilato gyvenimo datų. Jis gimė 1907 m. gegužės m. 4 d. Pajevonyje, Vilkaviškio apskr., Suvalkijoje. 1927 m. baigė Vilkaviškio gimnaziją, vėliau Vilkaviškio Kunigų Seminariją ir buvo įšventintas kunigu 1931 m. birželio m. 21 d. Vikaravo Liudvinave 1931-35, Suvalkų kalvarijoje 1935-36 m. Užsienio Liet. Remti Draugijos rūpesčiu atvyko Brazilijon ir nuo 1936 m. klebonavo Vila Zelinos parapijoje. 1936-41 m. redagavo laikraštį "Šviesa". 1947 m. įsteigė savaitraštį "Mūsų Lietuva" ir jos spaustuve ir buvo ilgametis jos redaktorius. 1956 m. vadavo lietuvių kultūrinei radijo valandėlei per radiją Nove de Julho. 1959 m. Popiežiaus pakeltas prelatu. Jis buvo ilgametis įvairių liet. katalikiškų ir patriotinių draugijų, sambūrių vadovas, globėjas, parengimų ruošėjas. 1971 m. pasitraukė iš Šv. Juozapo V. Zelinos parapijos klebono pareigų. Linkime jubilatui dar daug gražių gyvenimo metų.

MINĖJO DEVYNIADŠIMTME- TĮ

Praeitą antradienį, gegužės m. 3 dieną KLEMENTINA VALAVIČIENĖ minėjo savo gimimo 90-tąją sukaktį. Tai gražus amželis. Ir jubilatė jaučiasi dar gana sveika, stipri, atlieka visus namų ruošos darbus. Ji gimė 1887 m. gegužės m. 3 dieną Rusijoje, mokėsi Rygoje, o po to gyveno Lietuvoje, Rokiškio apskrityje. Per I ir II Pasaulinį karą turėjo pabėgti iš Lietuvos. Išaugino du sūnus ir dvi dukteris. Dabar turi 8 anūkus. Gyvena su dukra Aldona Valavičiūte šalia žento Al. Boguslausko, Brooklyn, São Paulo.

Linkime jubilatėi dar daug gražių, laimingų gyvenimo metų.

MOTINOS DIENA

Visur buvo priminta ir atšvęsta Motinos Diena. Bet V. Zelinoj ji praėjo iškilmingiau. 11 val. Mišias laikė prel. P. Ragažinskas. Į bažnyčią savo mamytės atlydėjo vaikai, joms prisegę simbolinę rožę su savo širdies jrašu. Per Mišias giedojo LKB-nės choras; kunijos giesmę išpildė jaunimas. Po Mišių ir litanijos, choras su jaunimu sugiedojo Marija, Marija.

Liturginius skaitymus ir tikinčiųjų maldą pravedė jaunimas – skautai.

Skautų veikla

DIDELĖ SKAUTŲ SUEIGA

'Palangos' skautų vienetas, atgaivintas kun. H. Šulco ir t. A. Saulaičio gyvai palaikytas, auga skaičiumi ir subrendimu.

Balandžio 30, skautų globėjo, šv. Jurgio, šventės proga, vienetas turėjo iškilmingą ir svarbią SUEIGĄ savo būkle, V. Zelinoj. Tai kelių naujų skautų įžodis, kitų laipsnio pakėlimas ir kita įvairi programa.

Vieneto vadovė, s. Eugenija Bacevičienė, tris mėnesius ruošė vaikų būriui iškilmingam aktui, o s. Vanda Pumputienė suplanavo sklandžią dienos programą.

Sueiga prasidėjo Mišiomis, kurias celebravo kun. Pr. Gavėnas, dalyvaujant 59 vaikams ir apie tiek pat suaugusių – tėvų ir bičiulių. Patys vaikai pravedė liturginius skaitymus, suruošė ir išpildė tikinčiųjų maldas, giedojo liet. giesmes, gitara akompanuojant Beatricei Bacevičiūtei. Liturginių skaitymų ir homilijos tema buvo – TARNAUTI. Buvo prieita išvados, kad didžiausias pasaulį tarnautojas yra pats Dievas; paskui – Kristus; Jis ir mums tarnauja – per Mišias

Lietuviškai kalbanti

Vyrų – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica

HOMENS-SENHORAS
CRIANÇAS

Av. Eulina, 99-V. Sta. Maria
(Skersgatvis ties nr. 2214, Av. Deputado Emílio Carlo-Bairro do Limão)

Tel.: 220-0439 / 266-3569

Širdingai sveikiname buvusį ilgametį ML redaktorių, administratorių, steigėją, šv. Juozapo parapijos kleboną PREL. PIJŲ RAGAŽINSKĄ, sulaukusį 70 m. amžiaus. Linkime jam daug laimingų veiklos ir gyvenimo metų.

ML redakcija ir administracija,
šv. Juozapo ir šv. Kazimiero parapijų kunigai

Reiškiu nuoširdžią padėką mano mieloms draugėms, draugams, buv. Aušros Choro Choristams ir kitiems pažįstamiems, dalyvavusiems praeitą šeš. šv. Mišiose mano vyro a.a. JONO DIMŠOS 3 mėnesių mirties proga ir jo draugo a.a. Dominiko Lauciaus atminime.

Veronika Dimšienė

ateis ant altoriaus, kad taptų net mairtu, mūsų stiprintoju. Visi vaikai priešė prie komunijos.

Sekė skautiškoji dalis – įžodis. Įžodį davė Sandra Saldytė, Karolina Rubliauskaitė, Augustas Zaluba, Ieros Aradzenka ir Marcelis Černiauskas Fernandes.

Nilza Guzikauskaitė ir Robertas Saldys buvo pakelti į paskiltininko laipsnį Vanda Pumputienė buvo pakelta į patyrusios skautės laipsnį.

Prisistatė ir naujos paukštytės – Andriena Lipskytė ir Cynthia Silickaitė.

Nors kukli, bet įspūdinga ir jaudinanti valanda. Vaikai, kurių tėvai jau daugumoj gimę toli nuo Tėvynės Lietuvos, pakėlė ranką prieš Trispalvę, iškilmingai pasižada (kai kurie gal pirmą kartą viešai kalbėdami lietuviškai) tarnauti Dievui, Tėvynei ir artimui pagal skautų įstatus. Ir bučiuoja tą vėliavą, kuri Lietuvos uždrausta.

Įžodžio vyksmą sklandžiai pravedė s. v. Robertas Saldys.

Po to vyko trečioji, meninė programos dalis.

Skaučių sekstetas – Nilza Guzikauskaitė, Rosana ir Fatima Jurciukonytės, Karolina Rubliauskaitė, Doris Kuniškytė ir Luciana Pumputytė, Beatricei Bacevičiūtei su Rosana Jurciukonyte akompanuojant gitara – sudainavo „Lankoj dūgys drugelį vejas“ ir „Linksmumas eina per girias“.

Paukštytės sudainavo „Paukštytės linksmi žygiuoja“, o skautų vyčių kvartetas – Klaudijus Butkus, Edvardas Greičius, Robertas Saldys ir Paulius Jurgilas – padainavo „Grįšim, grįšim“ ir „Kokiais keliais bekeliučiau“.

Užbaigė programą saldžioji dalis – pasivašinimas, kurio metu skautai pir-

miausia aptarnavo svečius, o paskui ir patys pasivašino.

Tiek Mišių metu, kiek ir kitais atvejais, buvo su ilgesiu prisiminti t. Saulaitis ir kun. Šulcas.

SKAUTŲ TĒVŲ POSĒDIS

Gegužės 7 vyko ilgas skautų tėvų posėdis-pasitarimas. Tarp kitų reikalų bei projektų, buvo aptartas

JAUNYSTĒS ILGESIO SUBATVAKARIS,

kuris numatytas liepos (julho) 2 d. šeštadienį, šv. Kazimiero p-jos salėj.

Platesnė programa bus paskelbta vėliau.

MŪSŲ MĪRUSIEJI

Gegužės m. 2 d. mirė ANA ŠVAGŽDAITĖ, sulaukusi 85 m. amžiaus. Palaidota Formozos kapuose. Velionė buvo kilusi iš Kuršėnų Šiaulių apskr. Jos giminės gyvena Rio Grande do Sul. Keliasdešimt metų ją globojo jos draugė Stanislova Dransutis, gyv. V. Libaneza, R. Pe. Leonel França.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS MINI-BOMBRIHAS, TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inov. Estadual 104/514/87

C. E. S. 02.000.000/001

R. Coelho Berradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0677 - (Res. 274-1986)
São Paulo

MŪSŲ ŽINIOS

SOLIDARUMO VAJUS

Ruošiantis metiniam liūdny birželinių įvykių minėjimui BLB-nė skelbia lietuviško **SOLIDARUMO VAJŲ**, mūsų bendruomenės seneliams, ligoniams, bėturčiams sušelpiti.

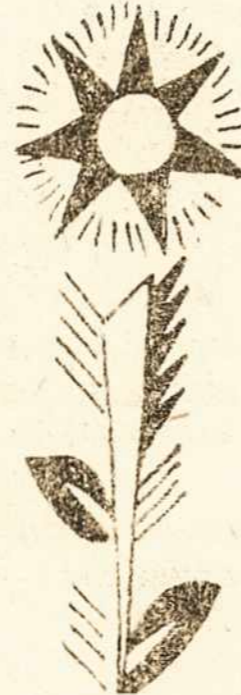
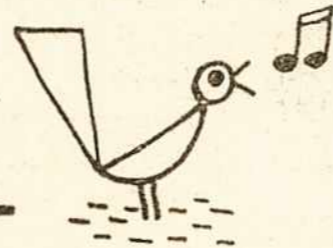
RENKAMA:

- rūbai, avalynė..
- maisto produktai, kaip ryžiai, pupelės, alyva, cukrus, miltai, pieno dėžutės, įvairios konservos...
- piniginė auka.

SURINKIMO PUNKTAI: lietuvių parapijų klebonijos (ir per liet. pamaldas bairuose)

TERMINAS: galima įteikti bet kada, iki birželio (junho) 12 dienos.

Surinkti ir supakuoti dalykai bus įteikti tokios paramos reikalingiems tautiečiams kaip simbolis susijungimo su mūsų vargstančiais broliais – sesėm Tėvynėje ir lietuvių tautos kankiniais.

GALIMA IR KLEBONIJOSE.

LKB-nės Choro valdyba

PREL PIJAUS JUBILIEJUS

Prelatui Pijui Ragažinskui sulaukus 70 metų jubiliejaus, LKB-nės choras ruošia **PAGERBTVES** gegužės 15 dieną.

Programoj:

- 11 val. **IŠKILMINGOS MIŠIOS**, kurių metu choras giedos;
- 12,30 val. **PAGERBIMO PIETŪS** Jaunimo Namuose.

Ši šventė – tai graži proga ir LKB-nės chorui, taip pat mininčiam savo 40 gyvavimo ir veiklos sukaktį konkrečiai išreikšti padėką D.G. Prel. Pijui, paties choro įkūrėjui.

PAKVIETIMAI šiai nepaprastai progai galima gauti pas choro valdybos narius arba šiais telefonais: J. Bagdžius – 273-1865, Alb. Magyla – 274-1817, P. Šimonis – 63-4938.

Prašome pasirūpinti pakvietimais iš anksto, nes vietų skaičius ribotas.

ATGAILOS IR MALDOS DIENA

GEGUŽES 13-TOJI: Lietuvos ir visų lietuvių **PASIAUKOJIMAS NEKALČIAUSIAJAI MARIJOS ŠIRDŽIAI**.

Šios dienos atžvilgiu Lietuvos vyskupai išsireiškė: "YPATINGA, METINĖ ŠVENČIAUSIOS MARIJOS ŠIRDIES, LIETUVOS KARALIENĖS, ŠVENTĖ MES SKELBIAME 13 GEGUŽĖS MĖNESIO DIENĄ, KURIA VISOS LIETUVIŲ PARAPIJOS IR BENDRUOMENĖS VISAME PASAULYJE KAIP IR LIETUVOJE KVICIAMOS KIEK GALINT IŠKILMINGIAU ATŽYMĖTI".

V. Zelinos bažnyčioj ruošiamas šios ir komunija, baigiant su pasiaukojimu. Šis aktas vyks **GEGUŽĖS 13-TAJA**, penktadienį, 20 val., V. Zelinos bažnyčioj. Skaitymai, maldos, giesmės, adoracija, atgailos veiksmai, galimai mi-

MOTINOS DIENOS PROGA Lietuvių Sąjunga Alianča

R U O Š I A P I E T U S

Gegužės mėn. 22 dieną, 13 val. sekmadienį, RUA LITUÂNIA, 67

Iš anksto esate kviečiami skirti šią dieną Motinų pagerbimui ir užsisakyti sau vietą Lietuvių Sąjungos - Alianča ruošiamame Motinos Dienos minėjime. Atvykę, linksmi, lietuviškoje nuotaikoje ir savųjų tarpe praleisite sekmadienio popietę ir pamatysite, kokius Sąjunga-Alianča vykdo pagerinimus savo patalpose, kad, įvairiomis progomis, būtų maloniau mums visiems susirinkti.

Iki pasimatymo Motinos Dienoje pas sąjungiečius.

TELEFONAI: 93-5470 ir 274-5116.

Dėmesio! DĖMESIO!

Kviečiame atsilankyti į linksmą

ALAUŠ VAKARĄ

kuris bus birželio (junho) 4, šeštadienį Lietuvių Sąjungos-Alianča būstinėj, rua Lituania, 67. Pradžia 19 val.

Rengia BL Bendruomenės Valdyba

LIETUVIŲ SAJUNGOS-ALIANČA VALDYBA KVICIA

Lietuvių Sąjungos-Alianča GARBĖS nariui, Prel. kun. Pijui Ragažinskui, 70-tų metų sukaktinių progą, ruošiamas pagerbimo aktas gegužės mėn. 15 d. 11 val. V. Zelinos Jaunimo Namuose. Sąjungos-Alianča Valdyba kviečia savo narius skaitlingai dalyvauti šiame pagerbimo akte.

50 KUNIGYSTĖS METŲ

Š. m. balandžio m. 2 d. kunigas **STANISLOVAS GRIGALIŪNAS** minėjo savo kunigystės auksinį jubiliejų. Sukakties minėjimo iškilmėse Montevideo lietuvių Fatimos parapijoje dalyvavo daug tautiečių ir Šventojo Sosto nuncijus. Jubilijatas po II Pasaulinio karo kurį laiką gyveno ir darbavosi tarp Parque das Nações, Santo André, lietuvių ir buvo vienas iš lietuvių mokyklos ir Bom Fim bažnyčios bei parapijos kūrėjų.

PRANEŠIMAS

IEŠKO TARNAITĖS

Reikalinga tarnaitė, lietuviškos kalbos moteris, prie vieno žmogaus, kad galėtų prižiūrėti namą, išvirtų valgyti ir kad nakvotų darbo vietoje.

Kalbeti su Antanu Gudoniu, Rua São José do Barreiro, 449, Agua Raza.

GEGUŽES 29 - TOJI

Gegužės 29, per Sekmines, šv. Kazimiero p-joj numatyta įvairi programa: Sekminių Mišios – MŪSŲ LIETUVOS 1500 numerio priminimas – naujo ats. redaktoriaus pristatymas ir kt. Literatūros būrelis prisidės prie programos su visa savo galia. Dalyvaus ir buv. Aušros choras bei jaunimas. Pobūvis baigsis su suneštinėm vaisėm. – PRADŽIA – 16 val.

SEMANARIO NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP

Diretor responsável
Dr. JOSÉ FERREIRA CARRATO

Redige: Equipe Editorial
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 105 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 500 kr. Paskiro numerio kaina: 2,00 kr. Užuojautos ir sveikinimai nuo 40 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekių rašyti: „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Ne naudoti raštai grąžinami tik autoriui prašant. Pavardė pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį: vietinės žinios ir pranešimai 9-10 puslapiams redakcijai įteiktini ne vėliau kaip iki sekmadienio vakaro.